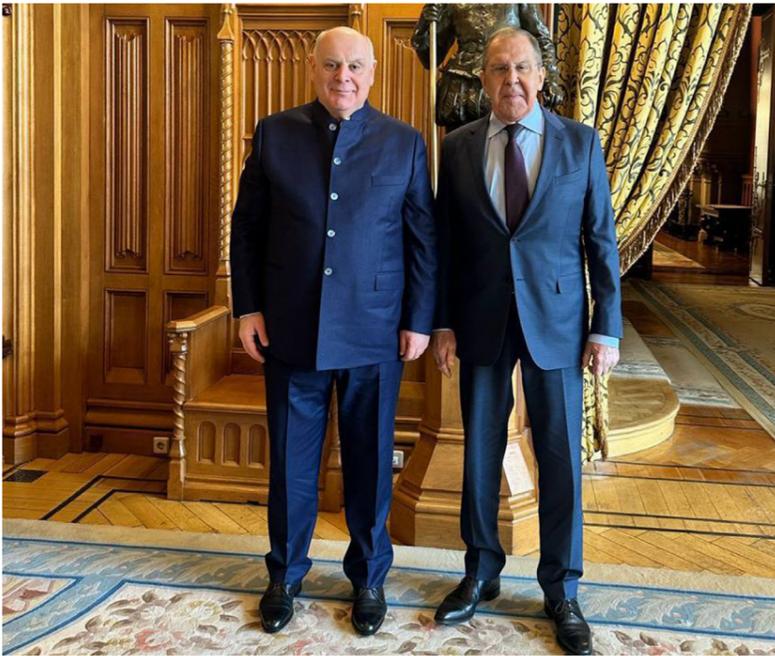




А П Ъ С Н Ы

Ареспубликатә хәынтқарратә усхәартә «Апъснымедиа»

2024 ш. февраль 14 № 9-10 (21 516)



Апъсны Жәлар Реизара аилатәара

Азакәанқәа рыдыркылеит

Стелла Сақания

■ Ааигәа Апъсны Жәлар Реизара аилатәара мөапысит. Амшхәапштә ағы икәғылан өажәа зтаара, урт рахытә ө-зтаарак анаөстәи аилатәара ашка ииаган.

Актәи азтаара аңсадгьыл ахь ахынхәразы ахәынтеилакы иатәу арепатриациатә фонд 2023 шықәсазтәи абиуцет адкыларә.

Анаөстәи азтаара азкын Апъсны Аңыныңтәылатә еибашьра (1992-1993) аинвалидцәа ибиуцеттәим рфонд абиуцет адкыларә. Хәзтәу ашықәс азы ирыдыркылаз азакәан ала абиуцет акны афонд ахарцкәа идыртәоит еизакны 224 696,9 маат. Урт рахытә азеипшхәынқарратә зтаарақәа рзы ахарц иартәоит 26 696,9 маат. Егырт иаанхаз афонд аппарат анапхгара ф-раионк рыла еихшоуп абас: ахәынқарратә улафахәи ахарц аматериалтә цыраара ацданы – 13 990,0 маат, еиуепшым ауалафахәи рызшәаразы – 100,0 нызк маат, ауафы ицабаа азы еиуепшым ауалқәа ршәара – 2 028, 5 маат, егырт еиуепшым аимадарақәа рзы 400,0 маат, атранспорттә харцкәа рзы – 200,0 нызк маат, асоциалтә политиказы – 199 400,0 маат.

Иара убас ирыдыркылеит атәылауафратә кодекс иазкны азтаара анармотивтә қазшықәа ирықәыршәаны.

Ирыдыркылаз азакәанқәа руак акны икан Апъсны изакәантәим амаинингтә зтаара иазкызыгы. Уахь иацданакуеит Апъсны аөныцқа дызустәаалакгы ауафытәыса амаининг ахархәаразы алашара иацызтә атрансформатор изықәгылазар, амаинингқәа рхала акәымкәа, атрансформаторгы шимыхо. Апъсны Жәлар Реизара Аиҳабы

Лаша Ашәба иҳәеит, азакәан еилазго ауафы, аусзбарта ишахәо ала, шықәсык инаркны хы-шықәса ркынза дахьырхәызауеит.

Анаөстәи азтаара азкын аникотин злоу аматәашьарқәа ахәаа ахгара аанкыларә. Избанзар атыхәтәантәи аамтәзы, еиҳарак ашкөлхәыцкәа, рхы иадырхәо иалагеит аелектронтә тәтынтә матәашьарқәа. Урт ргәабиара апырхага анатәит, арыпшәа чымазара, насгы рапшәака аинфаркт чымазарәи аонкологитә чымазарәи рызцәырнагоит. Убри инамаданы азакәан рыдкылан Гьсоу ахәаа акны аникотин злоу аелектронтә тәтынтә матәашьарқәа рахымгарәзы.

Апъсны ахәынқарра аҳазалхратә комитет излаанацхауа ала, 2020 шықәса ианвар акы инаркны 2023 ш. май өба рзынза Апъсныка

ны Жәлар Реизара адепутат Ерик Рштуни излаиҳәаз ала, Апъсны ауафытәыса азин имоуп 21 шықәса аниҳыцлакы инаркны 65 шықәса ихыцдәанза Апъсны Ахәынқарра аматә азиури. Аполитикатә хырхарта ала, арратә матцурала, мамзаргы егырт ахырхартақәа рыла. Уахь иалазам админстративтә-техникатә персонал, урт русура шықәыргылахоит Апъсны ацәтә закәанпцара ала.

Иара убас ирыдыркылеит анхарта тәтып змам аипотека аказшы атәны анхарта тәтып риуразы азакәан.

Апроект «Анхарта тәтып» инакәыршәаны Апъсны атәылауафра змоу, акатегориа иқәшәо, кредитла игар аует анхарта тәтып, убри аан апроцент канамтәо. Егырт ауаагысыра – акатегориа иакәымшәо, аха зуалафахәи мачу рзы ишықәыргылоуп анхарта тәтып роуразы апроект.

Ирыдыркылаз азакәанқәа акны икан «Апъсныргыларә» азин рыцә-

Москватәи аицыларакәа

Апшәаша, жәабранмза 8 рзы Апъсны Ахәынқарра Ахада Аслан Бжьаниа Москва усуратә визитла иказаара интагзаны имөапысит Урыстәыла адәныкәтәи аусқәа рминистр Серге Лаврови иарәи реицыларә, – адырра канатцәит Ахәынқарра Ахада ипресс-матцура.

Аслан Бжьаниаи Сергей Лаврови Апъсны-Урыстәылеи реизықәазашьақәа ирылацәажәеит.

Апъсны Ахәынқарра Ахада Урыстәыла адәныкәполитикатә усбарта анапхгәаы иааиуа адипломатиятә усзуфы Имш идиныхәәлеит, Урыстәылатәи ахәынқарра аизшәыгыра ахьзала имөапысит аусураакны аиҳьзарақәа изеигышәеит.

Иара убас, Апъсны Ахәынқарра Ахада Аслан Бжьаниа Москва Урыстәылатәи Афедрәция Ахада Иусбартеи Аиҳабы-

реи рыкны аицыларакәа мөапыгеит.

Еипылеит Апъсны Ахәынқарра Ахадаи Урыстәылатәи Афедрәция Ахада Иусбарта анапхгәаы ихатыпуаө Дмитри Козаки, Аиҳабыра Ахантәафы ихатыпуаө Александр Новаки, иара убас Урыстәылатәи Афедрәция Ашәартадара Ахилак Амазаныкәгәа актәи ихатыпуаө Рашид Нурғалиеви, Урыстәылатәи Афедрәция аекономикатә феиара Аминистр Максим Решетники, Урыстәылатәи Афедрәция Алхратә Комиссия Хада ахантәафы Елла Памфиловаи.

Ахәынқарра Ахада иара убас дицылеит Афедрәлтә шәахтә матцура анапхгәаы Даниил Егоров.

Аицәажәарақәа раан ирылацәажәеит ө-ганктәи аусура ахымөапысуа асоциал-экономикатәи афымцамчи руск акны азтаарақәа жәпакы.



ицәгалан 71 нызк инарзынапшүа аникотин злоу аелектронтә матәашьарқәа.

Икәгылаз азтаарақәа руак акны икан Апъсны Ахәынқарра аматә азызуа азакәан. Апъ-

зарц Гәылырпшә араион Мачара ахабан акоттец хәа изыштыо афны хәыцкәа рыргыларә.

Ирыдыркылаз иара убас еиуепшым ахырхартақәа змоу азакәанқәа рпроектқәа.

Ахәшьяара: аусура цәгьам

■ Аөныцқәтәи аусқәа рминистр Роберт Киут Апъсны Ахәынқарра Ахада Аслан Бжьаниа иөапысәа ахәсабрба қайцеит иҳәафсыз 2023 шықәсазы аөныцқәтәи аусқәа Рминистрра аусуразы, азинхьчарәи ашәартадарәи рхырхартақәа иаарцшыз алтшәа бизакәа рзы.

Иара убас иазгәәтоуп, атәылакны 795 ркынтә 665 ркынза ацәгәоурақәа рхыпшәара шмацхаз, уи шахатра аует аусура бизаны ишымөапысуаз азы.

Амчратә усбарта анапхгәаы иаҳсабрба иаанарлшит Апъсны Ахәынқарра акны ақәыларакәа рхыпшәара ишагхаз. «Иҳәафсыз ашықәси хәзтәу ашықәси еиғьырцшны уахәацшүазар, 130-нтә еитцоуп. Еиҳаразакгы уи бизаны иубартоуп азеипшшәауға ахырхартақәны, ацәгәоурақәа 119-нтә еитцәхеит. «Иазгәәстарц стәхуп, ацәгәоурақәа раарцшра аөазара 95%

ркынза ишыназо, регионқәак рыкны еиҳагы еиҳауп», – иҳәеит Роберт Киут.

Иара убас, Ахада адырра итан 2023 шықәса рзы 17 уаөшьяра атып шрымаз, урт рахытә 15 ааргшуп, цыпх ари аамтәзы 18 уаөшьяра шықәыргылан.

Ахәынқарра Ахада дразтааит Апъсны аөныцқәтәи аусқәа Рминистрра имөапысәа апрофилактикатә знеишықәа, ацәгәоурақәа рыөазара армачра аус акны ахадаратә тып аанызкыло. Роберт Киут иҳәеит, абри ахырхартақәа аусура арғәгәара иабзураны, шамахамзар арегионқәа зегьы ркны ацәгәоурақәа шмацхаз атәи. «Еиҳаразак апрофилактикатә усмөапыгәтәкәа азәлымхара рахтәит ацхынразы: заа ишықәхәрғылоит ацәгәоурақәа қазтарц зыло рсиа, хрыцкәлацшүеит ацәгәоура мөапыргарц ахьрыло атып ахь инахмыштырц азы», – иҳәеит аминистр.

Анаөс, амчратә усбарта ахада аҳсабрба қайцеит ахатара иаөагы-

ланы ацәгәоурақәа аазырцшүа ауа-жәларрәи азинхьчаратә усбартақәеи рылапш ишытышшәо. «Иазгәәтоу аамтә иалагзаны ас еипш икоу ацәгәоурақәа х-хтыск рыла еитцоуп. Ауаөшьярқәеи ауаөшьяра аөазышәарақәеи ахьмачхаз шахатра руеит атәылафы акриминогентә тәгылазаашья шейгьхаз азы», – иҳәеит Роберт Киут.

Иара убас иазгәеит ағычрақәеи аутомашынақәа рымцарсрей рхыпшәара ишагхаз, изакәанымкәа анаркотикатә матәашьарқәа реикәыршарәи рхархәарәи рғагыларә аус акны аиҳьзарақәа шыкоу.

«Иазгәәтоуп, арыжә ыжәны мамзаргы арөшышыгәтә матәашьарқәа зыдыкылары аутомашынақәа рыцскы зку рхыпшәара шмачу. 2023 шықәса рзы ашәкәи ицәгалан амөатә машәырқәа 186, ари 2022 шықәса иаөырцшны уахәацшүазар, 28-нтәи еитдан, амөатә машәырқәа ирыхьканы 2023 шықәсазы ицәхеит 57 -өык, 2022 шықәсазы – 64-өык», – хәа иҳәеит Роберт Киут.

Аөныцқәтәи аусқәа рминистр икаитцәз адыррала, транспортла аныкәара алыршаразы ахәынқарратә программа аус аует, амөадуқәа рыкны авидеогәтәгақәа рышықәыргыларә убрахь иналатданы. «Ари асистема мөхакы тбаала аус аур, амөатә машәырқәа рырмачра хамч ақәхөит. Иааиуа амшкәа рзы 10 камерак шықәыргылахоит, 2025 шықәсанза иазгәәтоуп 50 камера рыкәыргыларә», – иҳәеит Роберт Киут.

Роберт Киут Ахада иеиҳәеит аусбартақәны акадрқәа разымхара шыкоу. Ахәынқарра Ахада дразтааит аусзуцәа руалафахәи зейпшроу. Аминистр иажәақәа рыла, 2023 шықәса рзы уи иартәеит 25 нызк маат инарзынапшүа. «2022 шықәсазы аөныцқәтәи аусқәа Рминистрра аусзуцәа бжъаратәла руалафахәи иартәон 14 нызк маат», – иҳәеит Роберт Киут.

Аслан Бжьаниа азинхьчаратә усбарта анапхгәаы адца иицәит Ахәынқавтоинспекция аусзуцәеи аинспекторцәеи руалафахәи

ашьтыхразы ажәалагала азирхиарц. «Икәшәцәз аҳасабрбала иубартәоуп Ахәынқавтоинспекция аусзуцәа шатаху, убри акынтә ирызхәыцтәуп ауалафахәи ашьтыхразы икоу алшарақәа», – иҳәеит Ахәынқарра Ахада.

Апъсны Ахәынқарра аөныцқәтәи аусқәа рминистр 2023 шықәса иазкны икаитцәз аҳасабрба ианыпшит аекономикатә цәгәоурақәа рғагыларакны изакәанымкәа анаркотикқәа реикәыршара аус инамаданы ишазгәәтоу қәеиаралатәи аусура.

Ахәынқарра Ахада Апъсны аөныцқәтәи аусқәа Рминистрра аусура ицәгәам хәа ахиҳәаит, аусбарта анапхгәагы адца иицәит азинхархәаратә цышәа анализ азуразы, аус зымуа Ашьяугәтә Закәанейдыкыла астатиақәа азәлымхара рыцаразы, азинхьчаратә усбартақәа русура зырмарио ажәалагалақәа разырхиаразы.

Аслан Бжьаниа аөныцқәтәи аусқәа Рминистрра ашкәа аапшьяра қайцеит иаадырцшыз алтшәақәа еиқәырханы, ацхьака ацәгәылазаашья аиғьтәра алдыршарц азы.



Аҗарматцыс бжыы зхаз

Раҗхьатәи аоператә
шәахәаҗы

Елана Лашәриа.

■ **Аҗсны жәлар рартистка, «Аҗсуа җарматцыс» хәа изыштыз, раҗхьазатәи аоператә шәахәаҗы Лиудмила Логәуа лыҗстазаара зегьы амузыка иазылкит, лхатәи насып, дашьтамлазет, атаацәара аҗылымцазет. Аҗсны акультура атоурых наунагза лышты анылцет, хтәыла амузыкатә тынха ауасхырқәа дреиуахет. «Ашәахәаҗ ду, зказара тбааз, зус бзиа избоз зыҗсы ахтнызтоз», – абас Лиудмила Логәуа илыхцәажоит уи ибзианы дыздыруаз, аус лыцзуаз ауаа.**

Аҗсны жәлар рартистка, аоператә шәахәаҗы Манана Шамба Лиудмила Логәуа данылдырыз зынза дкәыҗшзан. «Ахортә капеллаҗы аусура салагеит 1974 шықаса рзы. Уаҗа ауп Лиудмила Андреи-иҗҗа дахьыздырызгы. Еиҗырдыруа адирижиор Вадим Судаков аус лыциуан, ақәгыларакәа рахь ааҗхьара лиҗон, лара иналыҗон иуадаҗы, аха ихадараз асолотә хәтәкәа, хәа азгәалтоит Манана Шамба.

Лиудмила Андреи-иҗҗа Логәуа Киевтәи Ахәынҗқарратә консерваториа доуштымтан. Ускантәи аамтәкәа рзы зшызцәа иаарылыхәәоз аҗсуаа уиакара ддырқатомызт, ақыртцәа рполитика уаиааны еихызарақәак рызнейра ус имариамызт. Лиудмила Андреи-иҗҗа лҗара ахьаҗлыркыз Аҗәатәи амузыкатә цариурта аҗны ауп. Уи ашьтахь дтәлоит Қарттәи аконсерваториа, аха ахҗатәи акурс аҗы дыштәаз диасуеит Ки-

евтәи аконсерваториахь. Уаҗа лара рҗаҗыс длыман Украина Жәлар рартистка Мариа Данец-Тессеир. Анаҗс, Москватәи атеатр ду аҗы шықәсык еиҗаны аҗышәа лоуан, уи ашьтахь шықәсқәак аус луан Самарканд, анаҗс ауп Аҗсныҗа даныҗеҗ. 1971 шықәса инаркны Лиудмила Логәуа Ахәынҗқарратә филармония асолисткас дыҗан. 1986 шықәса рзы, 47 шықәса ирҗаҗылаз Лиудмила Андреи-иҗҗа Аҗсны Жәлар рартистка хәа ахьз лыхцан. Лара дашьтан аҗыбаҗ злоу аҗар ралҗышара, аказарахьы җыц зшьаҗа еихызгаз чыдала агәцаракра рылҗон, дрыцхрауан, имҗақәылҗон. Даара тәҗхьықәралә лусура дазнеуан. Дыҗьбаран лхазгы аус лыцзуаз рганахьгы.

Уи леиҗш зеиҗшыз, лаҗара аҗазара змаз ускантәи аамтәзы Аҗсны иҗамызт, уи моу Кавказ зегьы аҗы иузымҗшаар җаларын, ихәоит Аҗсны Жәлар рартист Борис Амчба. Борис Александр-иҗҗа иажәақәа рыла, Лиудмила Андреи-иҗҗа Қарттәи аконсерваториа далганы данаа ашьтахь Ахәынҗқарратә драматә театр ахьбраҗы имҗаҗылгеит аклассикатә музыка ахәылҗаз. Асолотә концерт ахәаҗшра иааз зегьы иргәаҗхет, иаргачамкит лказара. Азал аҗы итәаз Аҗсны Жәлар рышәҗкәыҗы Баҗрат Уасил-иҗҗа Шьынқәба аконцерт ашьтахь «Аҗсуа җарматцыс» ахьзны аҗәеинраала лзикуеит. Лиудмила Логәуаҗҗаи Борис Амчбеи изныкымкуа аус еиҗырухьан, аҗыҗыаҗы Ахәынҗқарратә филармония масолистцәан. Лиудмила Андреи-иҗҗа Логәуа дықәгыларц имачымкәа ааҗхьарақәа лоуан ахәаанырцәынтәҗы. Изныкымкәа дықәгылахьан Тьрқәтәыл аоператә театр асценәҗгы. Ашәахәаҗ лрепертуар иалан еиуеиҗшышым ари-

ақәа. Урт рыҗбьара: Баттерфлиаи («Мадам Баттерфлиаи» Ць. Пуччини), Цьильда («Риголетто» Ць. Верди), Виолетта («Травиата» Ць. Верди), Розина («Севильский цирюльник» Д. Россини), Марфа («Царская невеста» Н. Римский-Корсаков).

Лиудмила Логәуа лоуп акомпозитор Дмитри Шведов ииҗыз раҗхьазатәи аҗсуа опера «Аламыс» аҗы Назира лроль хада назыҗгыз. Уи иалахьын акапеллеи, асимфониятә оркестри, ақәашаратә гәыҗкәеи. Ари опера ақәыргыларә ахьз акыр инаҗит. Уи азбәхә ахәарта рибатомызт. Иахьыҗшырцә иауаз азал иазқзомызт. Аопера цон апремьератә мшқәа хҗа рыҗныҗқәа. Раҗхьатәи амшқәа рзы ашәа лхәон Лиудмила Логәуа, аҗбатәи апремьераан ашәа лхәон Лена Цьыкырба. «Сара уаҗа инасыҗзон аҗырҗхьызба хада лҗыза гәакьа лроль. Инасыҗны исыҗхьазоит ускан алшара ахьсоуз аҗазәа хәа ззырхәо ашәахәаҗцәа аус рыцуразы» лхәоит Аҗсны Жәлар рартист Манана Шамҗҗа. Лиудмила Логәуа лыпрограмаҗы иҗан еиуеиҗшышым авторцәа рнапы иҗыҗхьыҗоу «Аве Мариа» ахккәа зегьы рыла ишьақәгылаз арепертуар. Ари апрограма Лиудмила Андреи-иҗҗа илыҗшықәиргылеит раҗхьазатәи аҗсуа ауарҗанрхәаҗы Гарри Кониаев. «Аконцерт аҗнуҗқәа сара җыҗба-хәба шәа схәозтҗы, Лиудмила Логәуа жәиҗшы-жәохә ашәа налыҗзон, деиҗгызомызт лыҗбьы» хәа азгәалтоит Манана Шамҗҗа.

Аибашьраан Лиудмила Логәуа лқыта гәакьа җәқәашь дыҗан. Аибашьцәа рзы аконцерткәа еиҗылкаауан, лашәақәа рыла ргәы шьтылхуан. Аибашьра ашьтахь лара лыҗбьы ызуа далагеит. Уи зыҗкьаз аибашьраан илхылҗоз агәыроҗеи агәжәажәареи роуп. Атцыхәтантәи ашықәсқәа рзы акыр аус рыдылулон аҗар. «Напы злыркуаз иарбан усзаалакгы җазара харақыла иналыҗзон. Ибжәмеамны акгы илҗыжуамызт. Лылаҗшхәаа тбаан, лыҗсы зегьы амузыка иалан» ихәоит Аҗсны жәлар рартист Борис Амчба.

Урт ашықәсқәа рзы Лиудмила Логәуа луадаҗы еиҗылкааит амузыкатә салон. Уаҗа хәылбьехәла еизалон ашәахәаҗцәа. Шәахәаран, каашаран, лаҗҗааран аиҗызцәа анаидтәалалак. Лара лсалон аказара аусуҗцәа реибабарта хәа дашьтан. Уахь анеира рзышьбарк аиҗызын аказара уаа рзы, аҗшәма ләкәзар илхылҗуаз аҗхарра ашәахәақәа зегьы ирхьысуан, рыҗкәа аркәандон, еимнадон. Хтәыла амузыкатә җазара аҗираҗы лааҗсаракәа хәсаб рзуны март мзә 2004 шықәса рзы иланашьан «Ахьз-Аҗшәа» аорден ахҗатәи аҗазара.

Аҗсуа җарматцыс Лиудмила Логәуа лгәалашәара гәцаракра амазам. Лара лыҗбахә аҗар ирзеитәхәалатәуп. Асеиҗш алегендақәа зустцәоу изыҗхауа абиҗарақәа ирдыруазар ахәтоуп ихымҗадатәны. Лыҗсы таны дықәзтҗы сынтәан, февраль жәаба рзы лара илхьыцүан 85 шықәса. Лиудмила Логәуа лыҗстазаара далцит декабрь 16, 2013 шықәса рзы.

раарала чыдала хадара злоу амҗа ахәтәкәа рҗы арыҗьаратә усурақәа рымҗаҗҗара.

Иарбоу аусмҗаҗҗатә иалахьын 50-ык ркынза амчратә усзуҗцәа, амашьыр-еиқәырхаратә техника, аҗшыхәра-кәалзтәи машына (БРДМ), ашхәа, аҗхьыраара ласы амашына.

Ас еиҗш аезыҗқатарақәа рымҗаҗҗара аиқәырхаҗцәеи амчратә усзуҗцәеи рзанааттә зыҗқара ахәшьара атара хькәкы хаданы иамоуп.

Анапхарабьаратәи атактикатә аезыҗқатарақәа мҗаҗысит атәыла Ахадә Аслан Бьҗьаниа инәпынтала, аҗар Адунеизегьтәи рфестиваль «Сириус» аҗы хәажьырамза 1 - 7 рзы амҗаҗҗара инәдхәаланы.

Аминистрра аделегация – Аҗсны



Аиҗыларә

■ **Уыстәыла аҗныҗқатәи аусқәа Рминистрра аделегация Аҗсны аҗныҗқатәи аусқәа рминистр, амилиҗа аинрал-маиор Роберт Киут иа-аҗхьарала Аҗсныҗа иааит, – адырра канатцоит Аҗсны аҗныҗқатәи аусқәа Рминистрра апресс-матцзура.**

Аҗсны аҗныҗқатәи аусқәа рминистр Урыстәылатәи иколлеҗацәа бзиала шәаабейт хәа дырҗыло, Аҗсны амчратә хылапшырқәа аанапхарабьаратәи атактикатә еа-

зыҗқатарақәа рылахәхаразы иҗабуп хәа реиҗхәейт.

Роберт Киут жәларбьаратәи атерроризм, аҗьари анаркотикатә маҗашьарқәа изакәанымкәа ахәа иахьганы наҗ-ааҗ реиқәыршара аганахьала ацәҗоурақәа раҗхьыркәкәаареи, ацәҗоуцәа рыҗшәареи, раанкылареи уҗәа ахьрхартақәа рыла анапхарабьаратә усеиҗура қәҗиарала аҗиара шамоу азгәейтеит.

Аиҗыларә ихь алаирхәит Аҗсны иҗоу Урыстәыла аҗныҗқатәи аусқәа Рминистрра ахатарнак Сергеи Голенков.

Агәалашәаратә цараҗырпқәа



Амилаҗтә банк аҗны

Аҗсны Амилаҗтә банк агәаларшәаратә цараҗырпқәа «Кавказ аҗәларқәа» тнаҗбит. Аҗараҗырпы ахәҗсаҗкьа 200 цсар ркынза иназоит. Зынза 1000 цыра тьжьуп. Абри атәы аанацхауеит Абанк апресс-матцзура.

Арт аҗараҗырпқәа 925-тәи аҗкьара змоу аразны иалхуп, иара 100х60 миллиметр иҗоуп, акапан – 351 грамм ркынза иназоит.

Асахьаҗыҗыҗы - Баҗал Цьапуа. Аҗараҗырпы «Кавказ аҗәларқәа рыматәеи рабьари» асериала иҗыҗыҗы.

Аҗараҗырпы аверс аҗы –

афототыхьыҗы Дмитри Ермаков XIX ашәышықәсатәи иҗыхымта «Аҗсуа депутатцәа» аҗынтәи аибашьцәа рфотосахьа, арымарахь амратә дырҗеи аҗәаан иалоу 11 ашьауардынқәеи арбоуп, маҗк арыҗьарахьшәа аҗараҗырпы ахәҗсаҗкьа – 200 цсар, иара убас уи анҗыҗызы арыҗцәа – 2023ш. ануп. Аҗараҗырпы арыҗьарахьтәи аган аҗы Аҗсны Абанк», иара убас Ареспублика Аҗсны хәа азаҗ қатцоуп.

Ареверс аҗы – асериа «Кавказ аҗәларқәа рыматәеи рабьари» аҗырхаҗцәа зегьы иҗшшәылоу азаҗкьыҗхь ала инаҗзоу рсахьақәа ануп. Асахьа итрадициатәу аҗсуа орнамент ала иқатцоу адекоративтә хьц иҗакуп.

Ахьыб рыҗсахуеит

Ашықәс нцәаанза

■ **Гәдоуҗа ақалаҗ аҗаҗы игылоу араионтә пошьта, абиблиотека, ателехәаҗшра ахьыҗоу ахьыбра ахьыб рыҗсахьараны иҗоуп.**

Аиҗашьақәыргыларатә усурақәа ареспубликатә биуҗет ахарць ала

имҗаҗысуеит. «Ахьыбра ахьыб аҗсахьары иазоуҗьхейт 17 млн. маат инәрейханы.

Уажьы аҗыҗта хьыб ахьхрей аҗыҗ аҗатареи рзы аусурақәа мҗаҗысуеит», – адырра Каиҗейт Гәдоуҗа араион Ахадара аинформациеи ауа-аҗәларра рымадареи рзы аҗәша аспециалист хада Арнольд Зари-иҗҗа.

Ахьыб аҗсахьа иазку аусурақәа хәзтоу ашықәс нцәаанза ихьркәшахароуп.

Азия Ритца аҗшахәаҗы

Аезыҗқатарақәа

■ **Азия Ритца аҗшахәаҗы атерроризм аҗаҗылареи аиқәырхарейрхьрхарта змоу анапхарабьаратә атактикатә аезыҗқатарақәа мҗаҗыргейт.**

Азыҗқатарақәа раан аиқәырхаҗцәеи амчратә усбартақәа русзуҗцәеи абарт адцәкәа нарыҗзейт: аушәақәа адиверсиятә гәыҗ ахьтәо аҗыҗ ақәшара; аушәақә адивер-

сиятә гәыҗ зыҗноу аҗны аҗәлареи агәыҗ анырцәареи; аушәақә асыҗса алеира инамаданы аҗшаара-еиқәырхаратә усмҗаҗҗатәкәа рынаҗзара; азхьыҗцалаҗцәа алархәны азы иалахьз амашьына изыҗтцүа иҗахаз ауаа реиқәырхара; ашьахалаҗцәа рмаругақәа рыла ашьа иалкьаз ауаа рылбааҗара аиҗкаара; шәҗыла анықәаҗцәеи акинолоҗиатә матцзура аусзуҗцәеи алархәны аҗшаара-аиқәырхаратә усурақәа рымҗаҗҗара; ичыдоу атаҗылазаашьақәа рзы Аминистрра апиротехника ақәша аҗы-



Сразкы дыркъафыз

Гугуца Цыкырба

■ Аңсуа жәлар иарбан торуыхтә аамтазаалакгы рәхәтәтә, зыжәлар рыцстазаара зыцстазаара ауаа хатәрақәа рылиауан. Убарт ируазәкы, аңсуа қыта Лыхны 1883 шықәсазы ииз, ахәынтқарратәи ауаажәларратәи усзуы Аланиа Дмитри Иван-ица диижьтәи 140 шықәса тит.

Аланиа Дмитри Иван-ица Аңсны еицырдыруаз, жәжәа ылтуаз, зус цқыны иназыгзоз аңсуан. 1989 шықәсазы иара идхәалаз аматериалқәа еизыгзон. Дмитри Иван-ица иаб иашыа ица Аланиа Лев Николаи-ица Лыхнытәи абжәратә школ аңны аус иуан. Хаицәажәара абас далагеит: «Дмитри иаби саби еишыцәан. Хәфны лассы-лассы Аңсны анапхгара атауан. Саб иашыа Дмитри ажәлар рыцстазаара далахәын. Нестор Лакобаи, Самсон Чанбаи, Дмитрии лассы-лассы иауан. Дмитри имшиира анықаз Нестор Лакоба ахамта иманы дааит. Ускантәи аамтазы уи амыза зыфны измаз мацзазар қаларын. Уи иаиғаз ацәашы здыркуа акәачап ду (алампа) иахыагы афны ихамоуп. Излыху аиха хәамтоуп, азынцырқәа изтагылоу уамашәа ипшзоуп. Уи азынцыр ала хәфны акәакытәи ишын. Афны зегы лашаза иканатон. Уи акәачап ду, збаф хмоуз Дмитри ифызцәи иарей рцәа ахыскаауеит. Еицзы зегы Аңсны аизхәзыгәарей пхәака ацарей зтәхыз рақәын. Урт зегы ашықәс еиқәатәкәа раан харада ахара рыдцаны ишын, ирзын...»

Аланиа Дмитри усқан Гәдоуца еиқәаз ауахәаматә рцәфратә школ доуштытман. Уи аштыахь Ткәац ақыта нхаматә школ далгеит. Хәышықәса инеицынқыланы Гәдоуцатәи араион ашқолқәа рыкны рцәфны аус иуан. 1911-1913 шықәсәра раан Санкт-Петербургтәи акоммерциатә курсқәа дрылганы Аңсныка даауеит. Ускан аңсуа жәлар рақхыагылашцәа дрыцын, жәлар рсовет еиқәаашцәа дыруазәкын. Еиқәаз қәкы хадас иаман, ақырту меншевиқәа ирфәгыланы ақәара. Иара «Ихыпшым асоциалистцәа» зыхызыз афракция далан, арт абольшевиқәа ирыдгылон.

Аланиа Дмитри Иван-ица аус ахыуаз: Аңсны афинансқәа рнаркомс, Иреихәзоу азбарта ахантәафны, Аңсны апартия аобком амазаныкәагы, Ацентртә Анагзаратә Комитет (ЦИК) ахад ахытылуафс. Атыхәтәнтәи аамтазы аус иуан: Аңснытәи АССР Анагзаратә Комитет аңны, уи аштыахь еиқәааратә хәтәфы еиқәабыс дыкан.

Аңсны апартконференция аде-

Ахара сыдым



легатси Қырттәи акомпартия аизара ду аделегатси далырххәан. Аланиа Дмитри ифотосахыкәаи иара идхәалаз аусқәаи аманатәи ирацәаны ирыман. Иаб иашыа ица Антонина Николаи-ица ицәырылгыз апортрет дахцәажәо, ус лхәеит: «Абри апортрет, иара Дмитри дантарк аштыахь Акәантәи иагаз ауп. Инапшымтәкәа, ипортретқәа зегы ызит. Нестор Лакоба, Дмитри Аланиа, Самсон Чанба еидтәаланы итыхыз, уи заа иаганы иаанижыыз ауп. Иара ипортретқәа рацәан, нас еидахылеит... Уи Лыхны данаа нахыс Несторгы, Дмитригы, Самсонгы зныз апатрет хәсааиртәфы икәгылоуп. Ғнак азал жәантә сыфналаргы, жәантә сцәиуоит. Абас «ихәлапшуа атхқәаи-амшқәаи рхыргит...»

Аланиа Антонина уажәы-уажәы ацәажәара далагон. Ақы лыцәбжәахар хәа дшәон.

– Сара Акәака арцәфратә техникум афбатәи акурс афы стәан. Убасқан ауп Дмитри дантаркыз. Адыршәенцәкәа акомфәрра салырцеит. Дмитри «ажәлар драған» хәа ашәкәкәа қартцеит. Мышқәак аабжысхәан атехникум аансыжыыр амуа саатдыргылеит...

Аланиа Дмитри 1923-1924 ш. рзы апартия Аңснытәи аобласттә коми-

тет аңны мазаныкәагыс дыкан. 1924 шықәса инаркны 1926 шықәсанза аус иуан ЦИК ахантәафы ихәтылуафс. 1926 шықәсазы Қартқа диаргоит. Уи аштыахь 1928ш. Аңсныка дхынхәуеит. Еиуеипшым ауаажәларратә усқәа инапы рылакын. – Агазет «Аңсны» азы, – лхәеит Антонина Аланиа, – еснаг аста-тиакәа еиқәиршәон. 1920 ш. жәабранмаззы Аңсны аинтеллигенция аизара ду мәапыргеит. Дмитри уақа агазет «Аңсны» азцәара штыхит, убрака атцарадырра шыштыхтәу дазаатгылеит... Уи Лыхны данаа иреицеицәан икәгылара цоуыкы ишыргәамцхәз... Агазет «Аңсны» аномер фыцқәа анытцлак Лыхныка ирацәаны иааигон. Ақхыашыа здыруаз ирyton, ақхыашыа ззымдыруаз ирзапхыаразы иреицәан.

– Ғнак мацара амра цлакы ашәара ифәицәан еипш Дмитри Лыхны дааихәан. Хан иаразнак ақәафра дныкәалеит Дмитри бзиа иибоз аңсуа чысқәа лырхиарц. Иаргыы жәабжыкәак хәиқәандаз хәа икәша итәаз ауаа рәақхәа атамзаара ныштыатцаны, хан дзыфназ апацхәхь ифәинеицеит. Ашә нкыдидан, «Ақытахь Владимири (Вова) Икеи аазгар стахуп. Урт шәара шәышара реицш ишәаазарц, шәырылапшларц, шәара шәфы иа-

ансыжыуеит, – хәа, налеицәан хан лтакгы дазымшыкәа дындәылтцит. – Аланиа Дмитри уи афны илахь еиқәын. Ихшара аңсшәа ахырымдыруаз (ран даурысын) иадихәалозу, игәы иалатәкәаз иахтны изымхәазу аилкаара удафын, – лхәеит Антонина.

Ипацәа рәыцәагы аңсуа бызшәа бзиааны ирцеит. Иреихәзоу атцараиуртқәа ирылгеит. Аиқәабы Владимир (Вова) 1941-1945-тәи аибашыра Дузза аан фырхатцарыла дахецит. Ика Москва дынхон, дта-ацәаран.

– Дмитри, – лхәеит Антонина, – атыхәтәан афны данааи хәахча, хәшәа зегы еимидеит. Дцәажәазомызт. Агәашә аартны, абыца еидарак зманы иаиз хаб Николаи иарей даара акыраамта еицәажәон. Уи ауаа Дмитрии сарей Акәака хәицны хцон. Хаб ихы штыхны дызихәапшуамызт... Изамфәа базашәа избейт. Дмитри иашыа ихы инакәикын, мчылашәа дааччан, ус иеицәеит:

– Амтақәа акалашәа икоуп, аха шәымшәан. Шәгәы ақы аанамгаит, сара асаркәеицш сыцқыоуп, – ицәеит, нас зегы бзиаала хәа реицәеит. Ахәы ақынза днасқыагеит. Уаха иштыахыка дымхәапшқәа, изыпшны игылаз амашына дынтәтеит. Зегы фымтзқәа акыраамта хәшхыпсыланы хылан. Хаб иқышәкәа қәац-қәац:

– Иреиғзоу Аңсны атеицәа ртәгылазаашыа удафоуп... Алахшәкәа, – ицәан афныка ифәинеицеит. Абрака хәра иахзымдыруаз мазак хаб ишидыруаз еилыскааит...

– Сара Акәака Дмитрираа рахь сцеит. Зегы еишәара-еицараха икан. Зегы ргәалаказара цәгәан. Уажәы-уажәы ана-ара иаилақызыкызуан... Ари 1930-тәи ашықәсқәа рантәи амш ауп сызфәу... Афны афнүтқәа азггы дцәажәазомызт. – Зкәйтә аамта баапсхәзеи? – хәа, ихы дацәажәозшәа абарт ажәақәа Дмитри иааиқыткәеит... Иара убри ауаа Дмитри цоуыкы ател изасит (зегы аңсышәала драцәажәон). Сара аштыаларта ауадафы сыштыан. Уақа ашә аартын. Ирхәоз зегы бзианы исахауан, избон. Уажәы- уажәы ибласаркәа ааихыны астал иныкәитцон. Дмитри дыззызырышәуаз ибжыи наикәиргон: «Аамта цәгыоуп, хмилат мачуп, азыблара хәлазыр қалот, хмилат хәтәтәу, аха изла?» Зцара шәкы ыкәыргыло еилацәажәон. Иацәажәоз руазғо, еимшәшәозар Самсон иакәын. Уи ус иеицәеит: «Дмитри, атагылазаашыа цәгыоуп, зны уеынапхык, иубейт шакафы хәлыргәахы?» Дмитри уи иихәаз хамтазқәа иажәа анагара дафын: «Қарт афны сахыфназ, ишыжәдыруа еицш, Мачабели имфәа аңны акәын. Атц агазы абжы сарфәицеит. Нестор Лакоба дзыфназ асасаиртә

ақынтә пхәыс дасуан, уахь ирласны снейрц. Уи дзыфназ ауада ашә анаасырт, сыбла иабаз ағара сзымгеит».

Ахәсақәа реицш, Дмитри дқыпшәыпша ибжы сахауан, урт ахәа рфәыцәегь шеицәажәоз идыршеит... Мышқәак аабжысхәан, Дмитри Қартқа иқхәан дыргеит. Уи аштыахь ашәкәы хәуит, «Дмитри Аланиа апсәдгыл дағоуп» хәа. Уи ашәкәы сыманы Лыхныка сааит. Иахәшәа Надиа лыхәаабжы ақыта иалыфун. Хәра имгәкан Дмитри ипшәмагы дықәтны дааит. Лылагырцқәа лфәшы, лыбжы қыцқыцәуа ус лхәеит: «Хуадақәа хдәылырцеит, ифназ дәылган ирблит... Таацәала хәиццәиуон, хәиқәапшзомызт. Аамта хцәон...»

Аланиа Дмитри итаацәагы саб Николаигы акыраамта изызыцшы Дмитри инапшымта ааит. Қарт дтакын. Иахәшәа Надиеи сарей ихәы хәманы дахытәкы хцәеит. Уи илхәарц илтыахь лзынамызгар хәа дшәошәа, уажәы-уажәы азы днафыхәон. Лылагырц лзаанкыломызт. Дыгәжәажәон.

Абахта ханнатцәгыла, – еицәлхәон Антонина, – ауаа рыбжыкәа атызқәа ирылыфны иуахауан. Шака саат хылаз сгәалашәом. Аха нас, инагаз афатә хәмырхит. Пытрак аштыахь, аарла игоз, Дмитри ибжы хлымха итасит. Надиа дгәақит, дуазырит, лашәа диқәапырц, аха дылзырбодаз?! Сара сгыланы уи ибжы саццәиуон... Хартмак инагаз хәмызхыз хыхь даакәгылан, иқәапыларәа қәызгаза: «Арт иаажәгаз итаххәом, шәыст шәартмак», – ицәан, итақәаз аатыхны, арткак ыршәны афәлаирхецит. Абахта атызқәа Дмитри ибжы рныфәуан: «Надиа, сара хәра сыдым, сыцқыоуп, сыжәлар сырдоуп!», – хәа.

Аланиа Надиеи сарей хәшцәуоз Аңсны хәаит...

Аланиа Дмитри Иван-ица зыцсы цқыаз, зыцсадгылы зыжәлары бзиа избоз, здыррақәа Аңсны аизырхәрей аитцытцәи иаизыкүаз, харада ахара идцаны 1937 шықәсазы дшынх. Иаб игәарафәы иара иажәа, итынха, ицоурыкы рыпсы итацәахны, абицарала еимдо иааргоит.

Лакоба Нестор Дмитри Аланиа акәачап ду (алампа) хәмтас иитаз, уи итаацәа С.Дбар ихы зху Аңсны жәлар Рцынцәтәи еибашыра Ахәынтқарратә музеи хәмтас 1989 шықәсазы Аланиа Лев Николаи-ица иеицеит, иара убас афотосахыкәа рацәаны.

Зыцсадгыл зымтиз, асаркәа еицш згәы цқыаз, жәжәи зуси еимдаз, Аланиа Дмитри Иван-ица ифызцәи иарей хәпсуа торуык иагәы цәазауеит, иахәызыауеит. Хәжәлар рцоурык, хәжәлар ирбақоуп. Уи аамта еиқәатәкәа ирылазыз Аңсны атеицәа зегы зыцсадгыл зхы аткыс бзиа избоз рақәын. Ахааназ хәштра рыкәым.

Афәр рырәиаратә хейдкыла

Хәицш знапы иану

Наира Сабекиа

■ С.Чанба ихы зху Аңсуа драматә театр афәи имфәысит Москва инхо, атцараиуртқәа ирцоу афәр рымчала еиқәау Аңсны афәр рырәиаратә хейдкыла азыргара. Уи иалагеит Аңсны агимн архәарала.



загә Цәыцба ицәеит дара рхыкәкы: Арфәиаратә центр Москва икоу, Урыстәи инхо рзы мацараз акәым изеиқәау. Уи хәиднакылароуп Аңсны афәр зегы, насгы акультуреи арфәарей рымацара ирызыкым хәиғәнысра. Аполитикатә хыкәкы амазам анахәа, уи иаанагазом хәра Аңсны аполитика хәлацәажәазом хәа. Хәра иахусуп, иахыаауп хәжәлар ирыхтысуа, ирыгы, изыргәыргыо зегы. Мызқәак ро-

уп итца ари ахеидкыла ацдоицәи Москва, аха абри аамта қәаф итагзаны имфәапхәхәицеит имачымкәа аицыларқәа, астал гьежкәа».

Москва инхо адиаспора рыбзоурала афәр ироуит алшара Москва «Морозова рынхартәфы» (Усадьба Морозовых) есымчыжәа арфәиаратә еицыларқәа рымфәагара. Аңсуа фәр ажәлар рашәақәаи рыкәашарей дырцараты алшара рзапцоуп.

Ажәа ицәеит Цыкырбаи иааз, Чаиковски ихы зху аконсерватория азанаатцәаф Барас Кәыцба. «Ари ахеидкыла хәра асоциалтә хәкәа хәнтцны хәибабара иазкуп. Иаазгоу аңсуа фольклор хәрфыхап» – азгәеицеит иара.

Жәлар рартист, 80-тәи ашықәсқәа рзы Аңсны афәр рхейдкыла напхгара азыуаз Нодар Чанба икәгыларәф ицәеит: «Хәра ари амыза ахеидкыла анапхәтә дәае аамта хәантәк хтәгылан, «хгәылацәа» рылапш хәтшәомызт, аха иахдыруан хыкәкы. Шәара акагы шәацәымшәан, шәыгәтәкы

нашәыгзала, хәра хәшәыдыдафцәоуп, хәххәартоу – хәхыраафцәоуп».

Афәр Анана Цыжәба, Алиас Сангәылиа рыкәгыларәфы иазаатгылеит хәтәы бызшәа мызразы аңсышәала ишцәажәалатәу. Ахеидкыла алагоит иаанаго – иаарту амафәа – иаарту ашәкәы афәы, афәр реидкылары, дыррала реизырхәра, ибеиоу хкультура-ратә тынха аиқәырхара ауп, хәа азгәартей дара.

Асахәагы хәы Нугзар Логәуа иажәахә афәы игәалаиршәон: «Хәра хәамтаз хәидкыла иалан абафәхәтәра чыда глаз афәр. Урт, Аңсны алахынтә зыгәтыхаз, здыррақәа хәракыз ирыбзоураны ихәлхәршоз мацмызт. Ускан аамта шымариамызгы, ус аламала ажәа ахәара хәнакәитымыз аламала. Иахы шәара изыкәфиз фәруп, избанзар шәынхит зхы иакәитү атәылаф. Шәышәкәа зегы аартуп. Ишәыдыснхәалоит ахеидкыла бзиа аццара ахышәылшәырашәаз», – ихиркәшеит уи икәгылары.

Аңсны акультура аминистр инапынцәкәа назыгзо Динара Смыр илхәеит дара еснаг рывагылары, рыцхраара ишазхиоу, акультура Аминистрра аганахыла адцәалара ртәххозар еиуеипшым аусмәапгәтәкәа реиқәааразы.

Ари афәр рхейдкыла иалаларц рылшоит изтаху аңсуа фәр зегы, урт рхыкәкы рыцеиышшо. Иахәтәиала Аңсны афәр рырәиаратә хейдкыла иалоуп 150-фых.

Ахеидкыла азыргара аңсы ахарцон уи иалоу афәр: Абзәгә Цәыцбаи Лука Шәаматаи еицынарыгзеит хәжәлар бзиа еицырбахыоу ашәа «Аңсны сара сгара». Агәахәара ду уртон ашәахәацәа қәыпшәа Иарна Смыр, Барас Кәыцба, Емилиа Терзиан – Хагба рыкәгылары.

Аицыларәа хыркәшо, афәри аиқәбыратә абицарей еицырцит агәыгра бзиақәа рымфәахь узыргшуа анонала. Ақәеиараакәт, аус дукәа рапхәака ирзыцызәаит хәжәлар рцәицш знапы иану хәар!

Абицарақәа ирхамыштәуа



Зыхьз назазоу

Ахра Анкәаб

Пшь-жәашыкәсак инареиҳаны Апснытәи ахәынтқарратә университет ағы аґсуа доуха арґиареи, уи иауасхыру амилаттә литература абзиабареи аґар рилаазара знапы алакыз, афилологатә тґаарадыр-рақәа ркандидат, адоцент Лиудмила Арзамет-ипґа Хыбба диит 1954 шыкәсазы, Аґадатәи Ешыра акытан, иґырпшыгоу аґсуа тәацәара, ауаф нага Арзамет Хыбба иґнаґаґы.

Уи лыґстәзаараґы иаґчымыз ашыкәс лашакәа реиґш, гәыршә-ла иґәыз аамтә кәытәкәаґы, иара убас, гәыґра мацарала ииасу-азгы еиґамызт. Ашыкәс лашакәа дхырымпааит, аамтә «лашыца» да-зымжәаеит, игәыґра мацараз акыр деиґадырґәгәазарґы, лымшә аґаґаара рылымшеит, рышыґкәа нхон лгәаґы, аамтәкәак ирґаґа-ны рхы дырґыцуан, иара уи ала аґәытәи аґәатәи еигәныґртә иґартґон.

Лиудмила Хыбба К. Ф. Зизариа иґхз зху Аґәатәи аґсуа школ-интернат даналґа, дґалоит Аґәатәи ахәынтқарратә арґаґратә инсти-тут афилологатә факультет, ибзи-азанґы далґоит. Ашыґах, Қарттәи ахәынтқарратә университет аґы аспирантура дґалеит. 1990 ш. акан-дидаттә диссертация лыхыґеит, аха ишыґкәдырґәгәаанза Апсны аибашыра иалаґеит.

Хаґсадгыыл аґазаареи аґамза-ареи ианґаґыла, Лиудмила Арза-мет-ипґа излалылшоаз ала аґсуа еи-башыґәа гәымшәкәа аґхыраара рылґон. Акыраамтә, далґыртә аґаґы-лазаашыа ахыґыґамлаз Аґәа, дым-

«Ашыаурдынқәа рґас» иаґчы-кәа иаґәылалеит аґсуа поетґәа хатәрақәа И. Тарба, В. Амаршьян, Вл. Анкәаб, К. Ломиа, Н. Кәыґґни днарываґылаґы Л. Хыбба еиґал-газ аґәеинраалақәаґы. Лиудми-ла Хыбба усқан дкәыґшын, аха акыґпхы аґы поет ґак лахасабала дырдырхьан, насгы илыман бзиа дызбоз аґхьаґцәа маґшымкәа. Аха зегы ирыґкыз, апоетґәа хатәрақәа лыґара рґахьан. Мамзар ари аизґа дадрыґхьаломызт урт.

Уи илґынхеит 35 инареиҳаны аґґарадырратә статиакәеи урт еидызкыло аизґакәа хґеи. Аґсуа литератураґґараґы илагала бзио-уп, насгы астудентґәа рзы иґхы-рааґзоуп уи лусумтәкәа «Хәаак», «Аґәеи аґәеи», «Аамтә» (60-80-тәи ашыґкәкәа рзы аґсуа проза аґыда-рақәа). Иґыґхьан убасгы, лажәе-инраалақәа реизґа «Тәґалан».

Лиудмила Арзамет-ипґа лыґстә-заараґы акыр аґбаба лбахьан, лыґшәма, еиґырдыруа апоет, аґа-рауаф, апатриот иаша Владимир Анкәаб данлыґа ашыґах, аґста-заара аґаґхьа лґакпхыкәра шын-тәынґы еиґахеит, аха гәахарақәа кәлымґеит. Иаххәар халшоит, Л. А. Хыбба насыґ дму зәа дреиуан хәа. Лара илаазеит лыґшәма хыґырхәа-га Вл. П. Анкәаб ашыґыґкәкәа ир-гәылсуа ихыґша зцу. Апсны еиґыр-дыруаз аґәыш дузза Анкәаб Цысыґ иґәырґаха змырзу атыґхәаәа ссиркәа шыґа: Анкәаб Гәында Вла-димир-ипґа – Стамґылтәи аунивер-ситет аґы ахатәи бызшәа даґхьоит, Анкәаб Ритца Владимир-ипґа – Шот-ландиа, Абердинтәи ауниверситет аґы аус луеит, асоциологиатә нау-кақәа дырґандидатуп.

Лиудмила Хыбба зґыґьяра дахыґыз ллитератураґґа-аратә усумтәкәа маґым. Иара убас, хыґхьа зыґбахә ххәахьоу хґыґынґхьеиґырхараґә еи-башыраан зхы иаеиґоз Апсны аґеиґәа, урт жәахыркны иры-ваґылаз Нхыґ-Кавказ хәешы-ратә жәларкәа иґсаґьаны иа-лаґсоу хґыґынґуаа рхылґшґтреи ирзылкыз лпублицистика еидыз-кыло аизґа атыґьяра иазырхиа-хоит хара имґакәа В.П.Анкәаб иґхз зху Аґсуа-адыґа филология аґентри, лара лыґстәзаара зегъ ахыґмшәаґысуаз аґсуа лите-ратура аґаґедрей аусзүґәа рыб-зоурала.

Лиудмила Арзамет-ипґа Хыб-ба-Анкәаб илыґхґан «Иреиҳау аґараиурта зәаґсазтәыз аус-зүґ» хәа ахыґ хараґы. Лыґбааи, лырґеиаратә тынхеи мшәкәґаґа-хоит еиґаґыло абиґара ґеи, иа-ра убас, зґарадырра аґазара харазкырц зґаху аґазаґәеи аза-наатуаи рзы.

Аґәалашәара назазоуп, ауаґы дырґәалашәоґаґы абиґарақәа дрыґзаауеит.

Хауниверситет аґы – аґентр ґыґ

Аиґадарақәа

Наира Сабекиа

■ Ианвар анґәамтәзы Апснытәи ахәынтқарратә университет дата-аит Москватәи Иреиҳазоу аеко-номикатә школ аґектор, афи-зика-математикатә наукақәа ркандидат Никита Иури-ипґа Ани-симов. Араґа аекономикатә фа-культет астудентґәеи, аунивер-ситет арґаґратә еилазаареи алархәны имшәаґыґеит аиґыла-ра.

Асас бзиала уаабеит хәа иахәо, Апснытәи ахәынтқарратә универ-ситет аґектор, академик Алеко Гәарамиа дазааґылеит, Урыстәи-латәи иреиҳазоу аґараиурґәәеи хареи аиґадара бзиа шхамоу.

«Аибашыра анеилгаз, ихьанґаз аамтәзы Апсныґа зегъ раґхьа, хау-ниверситет иаґааз дреиуан Мор-довиатәи ауниверситет аґектор Николаи Макарски, нас, Ломоно-сов иґхз зху Москватәи Ахәынт-университет аґектор В.Садовничи. Иахьа абри иахәааз Никита Ани-симов Москватәи Иреиҳазоу ае-кономикатә школ даґстудентхеит 15 шыкәса данырґаґылаз. Хара хзы акратанакуеит ари аиґыла-ра. Уи ахыґкәы хәақәа ируакуп: Апснытәи ахәынтқарратә универ-ситет аґы иаартхоит М.Ломоносов иґхз зху Москватәи ахәынтқар-ратә университет анаукеи аґара-дыррей рґентр.

Никита Анисимов арахы да-аиаанза диқәшәеит Апсны адә-ныкәтәи аускәа рминистр Инал Арзынба. Иазгәаґатәу иарґы дшыруазәку Москватәи аунивер-

ситет аушыґымтәа.

Никита Анисимов иґәылаґаґе иґәеит, Инал Арзынба иаґчымыкәа аускәа шымшәаґыґаґоу хґараи-урґақәа лґшәа бзиала аус еиґы-руразы. «Иахьа хара хаунивер-ситет аґы аґара рґоит жәашыла астудентґәа, хәаґа аекономикатә факультет аґы. Хара ххыґкәы: Ап-снытәи астудентґәа хәаґазиара хараґа аґарадырра рыґаны Ап-сныґа, рыґсадгыыл ахы рыхынхәра ауп. Даара алґшәа бзиахон урт аекономика аґаґахыла рхатәи проекткәа кәґаны изыхынхәыр. Уи инаґыданы хара хәиґәныґра арґбаауеит хәстудентґәа аекспе-дица аґасабала арахы иаар, сґы ианаґоит, ара шәара шәґы ирба-ша, итырґааша раґәоуп хәа».

Аиґылаґа хыркәшо, Ники-та Анисимов рґаккәа кәиґеит ираґәаны ирґоз аґарақәа, онлаин-арґараґы дзавым-сит. Апхыґкәы уи ашыґа арґара ахатәи тыґ ааннакылоит.

Ахыншәалара зегы ирылам...

«Анхарта – 2023-2025»

Алиса Гәажә-пґха

■ Аґысуа ражәа иалаґаны ирхәоит: «Тәи млашыи зейбады-руам». Аиашазы, мариаала, ама-зей иашыґылаґы, уи ала зхы ныґкәызго ахаанґы иаґы иа-иґарц дашыґталом, иаґызеилка-ауам ахныґкәара зґәыуадаґоу, ахәынтқарра аґнытә ауалаґахәы 10 ныґкә маат зауа, уи ала инхо ауаа рыбзазашыа.

Ауааґысыра рынхашыа-рынґышыа аґны иґәыртәуа аґґа-рақәа раґәоуп. Проблема хаданы иґоу ируакуп ауааґысыра нхарта тыґла реиґкәыршәара ахыґалым-шо. Иахьа ауадақәа ахә рых-шәаауа инкыдгәәло, иахьа ара, уаґәы ана хәа, зыматәақәа ґахәа-ны иґәу хәуаажәлар рхатарнак-цәаґы рызхыґшәра, аґхыраара рыґара хымґадатәиуп, сґәанала.

Аґысуа жәлар хдемоґрафиатә таґылазаашыа азәґы изы имазам, хәжәлар зламачу ала, аизхара, аґеиара шхымґадатәиу зегы иа-адыруеит.

Ари апроблема аґхыраара хәцнаркит Аґәыґалалратә фонд «Азхара». Ахәынтқарра аґнытә, ґыґ ииз ахәыґы изоурыґыуаз аґара даарак ираґәамызт. Хәзґа-лаз 2024-тәи ашыґкә азы насыґ-ны уи шыґырхит. Аус зуа аґаацәа-ра ма аґаацәа руазәк аус иуазар, ари аґаацәара аґны ииз ахәыґы изы ахәынтқарра аґнытә ирзыр-шәоит 27 ныґкә маат.

Аус зымуа аґаацәа, ииз ахәыґы изы ирзыршәоит 22 ныґкә маат. Хәарада, цырааґзак аґаса-бала уи акыр иаґысоуп ґыґ ииз ахәыґы иаазараґы.



ґыґ ииз ахәыґы изы ахәынтқарра аґнытә аґаацәа ирзыршәоаз аґхырааґа ашыґхәра инамаданы Аґсны Ахәынтқарра асоциалтә еиґкәыршәареи аде-моґрафиатә политикей рминистр Руслан Аґыба хәиґәажәараан хәтала, инаґшыны иазгәеиґеит Ахәынтқарратә хыґкәкытә про-грамма «Анхарта – 2023-2025» шышыґкәырґәәәоу, аус шауа.

«Апроґрамма еиґкаауп еи-уеиґшым аґаґеґриакәа рыла. Ауадақәа зґаху ауаґы ииґыз ар-захал инаґкәыршәаны, уи аґны иарбоу аґаґеґриакәа ирыґаркуа ауадақәа рыґара еиґкаауп. Уи хылаґшәра аґаны, иґґаны иазнеиуеит иазыґґәоу аґомис-сия»,– иґәеит уи.

«Анхарта – 2023-2025» апро-граммаґы иазгәаґоу аґаґеґри-акәа иреиуоуп:

ауадақәа зґаху иґхз зхәо, ихыґзала иґоу, ихатә нхарта тыґы ыґамзароуп Аґсны, еснаґ дахынхо атыґыґы иамазароуп; актәи аґәыґ аинвалид, ма Аґсны Аґыґынґыґәылатә еи-башыраан иоуз ахәра иахыґаны иинвалидхаз;

ахшараґәа змоу аґаацәа-рақәа, х-ґык инареиҳаны ахша-ра змоу;

ахәыґы-инвалид дызмоу аґа-аґәарақәа (даниз инаркны – аин-валид);

зыґара намзац, зани заби, зґа-аґәа ашыґаґы зґәызыз, изыґхаз ахәыґкәа-аеґымцәа;

Аґсны Аґыґынґыґәылатә еи-башыраан итахаз, ма хабарда иб-жыазыз рґаацәарақәа ухәа убас еґыртґы.

Хәарада, «Анхарта – 2023-2025» иаґданакуа аґаґеґри-акәа нхарта тыґла реиґкәыршәа-ра даара акыр зґазкуа, хәартара дугы злоу усмшәаґыґатәуп. Аха хыґы еиґкәыршәазоу аґаґеґри-акәа ирыґаркуа, нхарта тыґы змамкәан, ауадақәа аґара рых-шәаауа, инкыдгәәло, иахьа ара, уаґәы ана хәа, зыматәақәа ґахәа-ны иґәу хәуаажәлар рхатарнак-цәаґы рызхыґшәра, аґхыраара рыґара хымґадатәиуп, сґәанала.

Азәґы изы имазам, шыґаґа-цыґыґхьаза уаф ибла иґыло акы акәны ишыґоу, тыхәаґыґәарада зыґрыґыла иаґу, зхыґхьазара ес-аира иацло, иазхәуа асаса-аирґақәа. Ахатәи сасаирґақәеи аґнқәеи хґәылаґы иаґчымыкәан уаґы ишиґылоґы, ахәынтқар-ра иатәу, Аґсны апапхара аґны иґоу азәыршәыґы ари абизнес ахархәара арґоит, иааинырслан-гы ахан хыґтәарақәа дырґы-лоит. Убри аамтәзы, 30 шыґкә-са раахыс иґацәны, хлаґшыда иґоу, аибашыра ашыґах хґәы-лауаа акымкәа-аґамкәа иныркы-лаз ауадақәеи анхарґақәеи тґа-аны, иахьа уажәраанза аґшәма дызхым, нхартада аґан иава-аз хәуаажәлар рхатарнакцәа рыґара залмыршахеит. Ари аус иазхыґшәауиґәыґәи акыр цуеит.

Еилкаауп, иарбан усзаалак аиґәара, уи пґхыґацаара, аґеи-ара аиурц азы иґаґатәу, имшәаґы-гәтәу аусмшәаґыґатәкәа шы-раґәоу, ишымаиам. Аха аиґабы инаиркны аиґы иґынза, абе-и инаиркны аґар иґынза, аґы-суа жәлар еиґаґеиґышу аускәа зегы неилымхара, хыншыа-ларала, рыґхәиґабышыла хәз-неируоуп. Иахьа иґәаа бәаґыс-ны иґамоу ишыґахәааз, аеґхәареи аеґырґаґареи кахәжыґр цәґа-мызт. Хәыза, хәқәла дґарны, иґа-аґәа рныґкәара иґәыґхьанґы, нхарта тыґыда даныґоу, шыо-уґы уи иґхәара, ирыґхашыра аґынхәрас, рмашынақәа леи-вых-шәеивыхуа, иґышыә хжәа-ны иафсуеит. Иреиґоу аґәы-лақәа рахы пґсшәара аґареи, аресторанкәа ркны хґәылауаа реиґараґык шыґкәыґтәи ру-алаґаґы знык ала иныхны ииоит. Ас еиґы аґаґшәа ба-аґыс ахааназгы аґысуа иштыґы-мыз аадыруазар, иахгәалашәо-зароуп. Ускан хәаґа еиґыґоит, анкәа еиґырґышын, изґашы-цуаз жәларыґы хыґыґ еиґш, хыґышыґтрахы хынхәуеит!

Ахьшэашэарақәеи амшцэгьақәеи анеицыла



Ихәафсыз амчыбжь азы

Ахьычы изинкәа рыхьчаразы азинмчы змоуи Апсны ахьычы изинкәа рыхьчаразы азинмчы змоуи Иаппарат аҕны иаңцоу Ауаажаларратә хейлаки жәабранмза 6 инаркны иалагалахо ашколкәа рҕы ацара асаатқәа ирықәшәо афымцамч арцәаразы аграфик ҕыц инамаданы гәғәала агәтынчыра аадырпшуеит.

«Уи ашколкәа рҕы иахьа иара усгы имариам аепидемиологиатә тагылазаашьа еиҕагы иаруадафуйеит, аҕыла ашколкәа рҕы ауадакәа рырпчаразы аиҕарак ахархәара змоу афымцатә рпхагакәа ахьраку инамаданы, аҕафцәа рчымазахара иаңцоит. Есышыкәса, аиҕарак азынтәи аамтазы азы ишыкәгыло ари аҕыза аҕагылазаашьа ахьыцкәа ргәабзиара ашәартара итанаргылоит. Иазгәатәтәуп, иарбоу аҕагылазаашьа аганахьала 2024 шыкәсагы иаңхьанеиуаз ашыкәкәа ишрейицшаз», – иазгәауап Апсны ахьычы изинкәа рыхьчаразы азинмчы змоу Мактина Цыиңьалпҕаи аомбудсмен Иаппарат аҕны иаңцоу Ауаажаларратә Хейлаки икартаз ахәамтаҕы.

Апсны ахьычы изинкәа рыхьчаразы Азинмчы змоу Мактина Цыиңьалпҕаи аҕыла аналпҕарей Ареспубликатә унитартә наплакы «Амшынеиқәафымцамч» аналпҕарей рахь афымцамч арцәара аграфик еиҕахәацшарц азы ахәара калтҕейт.

Ареспубликатә унитартә наплакы «Амшынеиқәафымцамч» аиҕабы Тәмыр Цыиңьал аинформациатә мацзура «Апсныпресс» акорреспондент диецәажо, ауааҕсыра агәынамзара ззаадырпшуа афымцамч арцәара аграфик ҕыц алагалара иадхәалоу аҕагылазаашьа далацәажәеит.

Уи иажәакәа рыла, иахьызы Апсны Урыстәылатәи Афедерация аҕынтәи афымцамч аиура аганахьала аңкракәа ыкоуп. Уи Урыстәыла уажәы икоу атех-

никатә проблемакәак ирыдхәалахейт. Уажәы Урыстәылатәи иаауа афымцамч, – ари коммерциатәуп.

«Урыстәыла иҕанатар зылшо амчхарақәа рыҕеҕаҕаразы хара ашыбжь, асаат 7 инаркны анафс амш иалаҕаны аграфик инакәыршәаны аңкракәа алахгалар акәхоит. Хара ибзиазаны еилахәауеит уи ауааҕсыра, аиҕарак Ақәа аиланхартатә хаблақәа рҕы инхо акыр ишаргәамтца, аха атехникатә мзыккәа ирыхьканы уаха дачакала иаузом. Уажәаҕхьа Гагра ақалақь аҕы аицш-зеицшу аграфик ыкан», – иҕеит Тәмыр Цыиңьал.

Ареспубликатә унитартә наплакы «Амшынеиқәафымцамч» аналпҕагы, изеицшразаалак атехникатә лшара ыказтгы аграфик хымҕада еиҕакхон хәа инатшыны иазгәеиҕейт.

«Аха, рыцхараз икалаз, хара иҕамоу атехникатә тагылазаашьақәа рҕы ишыкәырҕәғәаз афымцамч азуоҕыра хасаб азуны афымцамч арцәара аграфик хыцсахзом. Ари аграфик хымш рзы мацара иеиқәыршәоуп, уи мацмац аиҕакрақәа алагалахар алшоит», – иҕеит Тәмыр Цыиңьал.

Иара иажәакәа рыла, «Амшынеиқәафымцамч» атехникатә персонал зегьы 5 саатк инарзынапшуа ауааҕсыра рҕагылазаашьа армариара азы икататәу иалацәажәон. Икәырцеит-икәырхит, аха уажәазы аҕагылазаашьа арееира залыршахом.

Тәмыр Цыиңьал иара убас жәабранмза 5 - 6 ауха икалаз ацсабаратә цөйртара ахьаҕкәкәа дрылацәажәеит.

«Иаҕы ацшацәҕа тысит, адыдмацәыс ыкан. Уи ахьаҕкәкәа рапыхразы аусурақәа мөаҕысит. Еиҕа ааха зауз Ткәарчал араион ауп, уаки ирацәаны ацлақәа кахит, афымцамғангақәа хыжәжәеит. Ткәарчалка аматәахкәа рыманы атехника чыда дөыкәахцәеит. Очамчыра, Гәылрыпш араионкәеи Гагра ақалақь рҕы зымчхара 10 кВ ркынза иназо афымцамғангақәа рҕы аиҕкәарақәа калейт», – адырра калтҕейт иара.

Аспециалистцәа атыцкәа рҕы аус

руейт. «Амшынеиқәафымцамч» урт иахәоу аматәахә, аиқәыршәагақәа, атехника рыла реиқәыршәара алнаршоит.

Тәмыр Цыиңьал иажәакәа рыла, ихьркәшахоит аиҕашьақәыргыларатә усурақәа зегьы. Афымцамч амчхара ахьылақәыз иахьканы лассы-лассы графика арцәарақәа шалагалогы, ауааҕсыра уи ацыхәала агәамтра шаадырпшуагы, цыара-цыара амаининг маругақәа аус шыруц ируейт. Апсны Аинформация-коммуникациатә технологиакәа изакәанымкәа рхархәара аҕагыларазы Аусбартеи Ахьынтқарратә хазалхратә Еилаки русзуоцәа ахьынтқарратә шәартадара Аматцуреи Ақәа араион аҕныцкәтәи аускәа Русбартеи рхатарнакәа рыцны имөаҕыргаз аоперативтә усмөаҕгәтәкәа раан Ақәа араион Иаштхәа ақытан ирыцшааит аус зуаз 63 цыра акриптовалиут архара иазкыс аппараткәа, – адырра канатоит Апсны Ахьынтқарратә хазалхратә еилакы апресс-мацзура.

Амаининг ферма ааҕлыхратә зонаҕы икоу ашьтацартә ионагылан. Ироуз аинформациала ишыкәырҕылахеит уи ацшәымас дшыкоу иарбоу ахьбра кыралла иаанкыланы измоу Апсны аҕылауаф Смыр Т.Т. Аппараткәа зегьы аҕыхны Апсны Ахьынтстандарт ахь инаргеит. Ахазалхратә тыц «Псоу» аҕы автомашына ВАЗ-21063 аҕаҕараан, Апсны Ахьынтқарратә хазалхратә еилакы аусзуоцәа ирыцшааит, иаҕырымырхит хә-маининг аппараткәа «AvalonMiner 1346», иара убас ацшаафарсгақәа хәба.

Иарбоу аиқәыршәагақәа амашына аидаратыц аҕы иҕаз архьшәашәага аҕныцкәа ицәахын. Амашына ацкы икын Урыстәыла аҕылауаф Кондакчиан А.Х.

Ари аус аматериалкәа зегьы Апсны Ахьынтқарратә хазалхратә еилакы ахазалхратә усеилыргарақәеи ацдараи рыкәша ахь инаштып. Гәдоутараион аҕныцкәтәи аускәа рыкәшеи ахьынтқарратә шәартадара Аматцура араионтә кәшеи русзуоцәа Лыхны ақытан 57 цыра амаининг аппараткәа цшааны ирымырхит.

Имөаҕгәз аоператив-пшааратә усура иалтшәаны дшыкәырҕылан изакәанымкәа аус зуаз ари акриптоферма зтәыс. Аппараткәа афымцацәахәкәа ркынтәи иаҕыхны араион аҕныцкәтәи аускәа рыкәшахь аамтала ашьтацаразы инагоуп.

Изақәанымкәа акриптоферма аус арура афакт аганахьала аҕәатаракәа мөаҕысуейт, ашәкәынцда еиқәыршәоуп, хәа адырра канатоит Гәдоутараион Ахадара аофициалтә сайт.

Акыпхь иазирхейт Б. Қаҕыиа

Хатала ахылацшра



Агәабзиарахьчара

Агәабзиарахьчара аминистр Едуард Быҕба Ареспубликатә хьыцтәи хьышәтәыртаҕы антыцтәи аилатәара мөаҕиҕейт.

Ахьшәтәыртахь анеира ауааҕсыра лассы-лассы иаадырпшуа агәынамзарақәа ирыдхәалахеит, – адырра канатоит агәабзиарахьчара Аминистрра апресс-мацзура.

«Икоуп удафарақәак, икоуп шәусура аганахьала аҕынгылақәа, агәабзиарахьчара Аминистррахь ауаа ашшуейт. Хара арака арт азцарақәа хазбароуп», – иҕеит аминистр. Уи ахькымыцәа амедусбарта аматцзурақәа зегьы русуразы адырра карцарц азы ахәара калтҕейт.

Ахькымыцәа данрыҕәажаа ашьтахь еилкаахейт ахирургитә мацзуразы иаахәаз амаругақәа аинсталлиация аетап аан атехникатә удафарақәа шцәыртыз, убри аҕнытә уи инаҕзаны аус арура залмыршахейт.

Аминистр аамта кьаҕек иалагзаны амаругақәа аусура раларгаразы аспециалистцәа рынаштырзы адта калтҕейт.

Агхақәа аарпшын ахьшәтәырта абиохимиатә лаборатория аусураҕы.

Аминистр ахьыцкәа иаанаамтоу зхатабзиара хараку ацхьараара рыҕара ацкы дазаатгылейт. Иарбоу аусура ахьрхартә аминистр ихадоу акакәны иазгәеиҕейт. Хьы иарбаз аусмөаҕгәтәкәа рынаҕзара иара хатала ахылацшра аиҕаҕейт хәа инатшыны иазгәеиҕейт агәабзиарахьчара аминистр

Аиааира мгакәа даанымгылейт



Абокс аҕны ахьз

Апснытәи аспортсмен Харитон Агрба Екатеринбург ақалақь аҕы мөаҕысыз абоксы атурнир RCC Boxing Promotions аҕы атехникатә нокаут ала Шәачатәи аспортсмен Ваге Сураханниан дииааит.

Харитон Агрба изы ари 13-тәи иааироуп RCC Boxing Promotions иатданауа апрофессионалтә ринг аҕы. Иара абжьаратә капан - 65 килограмм ркынза икоу рыбжьара дыкәҕылоит.

Аиҕыларә 10 раундк рыла ишыкәҕылар акәын, аха аабатәи араунд ашьтахь Ваге Сураханниан мап ахькызы иахьканы аиндатлара хьыңьуаҕ ииааирала ихьркәшахейт.

Харитон Агрба актәи араунд инаркны аҕыжәара иман, уи илахь ааха шаиузгы, аиааира имгакәа даанымгылейт.

Ваге Саруханиангы ааха иоуит. Убри иахьканы иара аабатәи араунд ашьтахь аиндатлара ацдара мап ацәикит.

Аиндатлара ашьтахь Харитон Агрба иҕеит: «Абокс аҕсы тоуп, дарбанызаалак абоксийор аринг ахь данцөйртца агәра игоит хымҕада аиааира агара шилшо. Аринг ахь уанцөйртца еилукаауазар ауп уи еиуейицшым ахькәкәкәа, ахәахәарақәа ухәа ацзар шалшо. Хара аринг ахь хазцөйртца ари аспортк аҕы ирейгу иаарпшаразы, иеышыкәыҕәғәаразы ауп. Иахьа сара аиааира агара сьлшеит. Аинахьысгы сеазысшәоит убасцәкы ақәғиарақәеи аиҕьзарақәеи раарпшра».

Аиааира ргеит

Аеыбҕаказара

Наталией Христиней Симонией аҕыбҕаказара-спорттә клуб «Виват Россия» аҕыахкәа ргаразы амуниципалтә еицлабрақәа рҕы аиааира ргеит.

Абри азы адырра канатоит Апсны аҕарей аспорты рускәа рзы Ахьынтқар-



ратә еилакы аофициалтә сайт.

Христина аҕыф Колумбус дақтәаны, 130 см. ркынза иҕараку ацөйртгыла ахьцараан актәи атыц аанылыкылейт.

Наталией аҕыфкәа Раскати Кловис Дальтенбахи дрыкәтәаны 125 см., 140 см. ркынза иҕараку ацөйртгыла ахьцараан актәи атыц аанылыкылейт.

Атурнир ажьырныхәамза 24-29 рзы аҕыбҕаказара-спорттә клуб «Виват Россия» ацакыраҕы имөаҕысит.